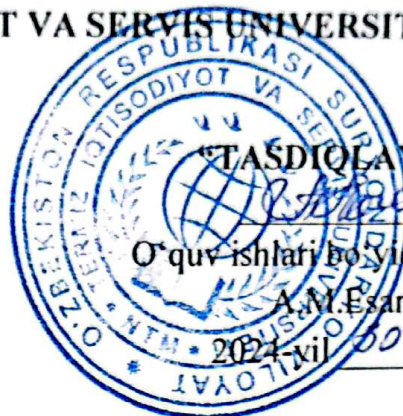

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

A.M. Esanov

2024-yil 00 01

O'ZBEKISTONDA YER-SUV MUNOSABATLARI TARIXI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Mastratura bo'lim uchun

Tarix - 70220301

Termiz – 2024

Fan nomi:	O'zbekistonda yer-suv munosabatlari (qadimgi davrdan hozirgi kungacha)
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	
Yil:	2024-2025
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	36
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	36
Mustaqil ta'lim	108
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtixon
Fan tili:	O'zbek
Fan maqsadi (FM)	
FMI	– Xalqimiz bosib o'tgan ko'p ming yillik tarixini xolisona tarzda milliy ishtiqlol g'oyalari asosida yoritish tarixshunoslik fanining bugungi kundagi asosiy vazifalardan biri sanaladi. O'zbek xalqi va davlatchiligi tarixida yer-suv munosabatlari alohida o'rin mavjud. O'zbekiston Respublikasida juda qadimdan boshlab yer-suv munosabatlari eng ustivor masalalar bo'lib keldi va hozirgacha shunday bo'lib qolmoqda. Chunki O'zbekiston aholisining ortig'i qishloqlarda yashaydi. O'zbekistonda iste'mol qilinadigan suvning yigirma foizigina qisminigina O'zbekiston daryolarida qolgan saksan foizi esa qo'shni respublikalar hududidan O'zbekiston hududiga kirib kelishining o'zi. O'zbekistonda yer-suv munosabatlarining respublikada qanchalik muhim ekanligini isbotlaydi
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Arxeologiya (AR1105)
2.	Fan va texnika tarixi (FT1304)
3.	O'zbekiston Respublikasi yangi Konstitutsiyasi (O'R-YaK)
4.	Jahon tarixi (JT1128)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jixatidan:
TN1	“O'zbekistonda yer-suv munosabatlari” fanining predmeti, maqsad va vazifalari, moddiy va ma'naviy madaniyat, ijtimoiy-iqtisodiy, etnomadaniy jarayonlar va g'oyaviy qarashlarga ega bo'lishi;
TN2	Allomalarning yer-suv munosabatlari fani rivojiga qo'shgan xissasi haqida bilishlari lozim;
TN3	“O'zbekistonda yer-suv munosabatlari” fani haqidagi bilimlarni qaror topshtirish mavjud ilmiy adabiyotlar va zamonaviy nazariyalar;
TN4	Mustaqil O'zbekistonda yer-suv munosabatlariga oid tadqiqotlar haqida bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jixatidan:
TN5	“O'zbekistonda yer-suv munosabatlari” fanining maqsad va vazifalari, moddiy va ma'naviy madaniyat, xo'jalik xususiyatlar, yer-suv munosabatlari, g'oyaviy qarashlar masalalari va ularning taraqqiyot bosqichlari ulardan ilmiy maqsadlarda foydalanishni bilishi kerak;
TN6	Talaba tarixiy ma'lumotlarni ilmiylik, tarixiylik, xolislik asosida o'rganish. Muzei ashyolari va internet ma'lumotlarni, arxeologik va etnologik manbalarni mustaqil tadqiq qilish, o'rganish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;
TN7	Muzei eksponatlari, arxeologik va etnologik manbalar tavsiflari, ilmiy tadqiqot institutlari fondlari materiallaridan foydalanish malakalariga ega bo'lish kerak;

Fan mazmuni

	Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	Soat
M1.	O'zbekistonda dehqonchilik madaniyatining shakllanishi	2
M2.	Itidoiy jamoa tuzumi davrida yer va suvning inson hayotidagi mohiyati	2
M3.	Ishtab chiqaruvchi chorvachilik hamda dehqonchilikning yuzaga kelishi	2
M4.	Sug'orma o'troq dehqonchilikka o'tish	2
M5.	III o'tra asrlarda dehqonchilik vohalarining kengiyishi. Yerga egalik qilish munosabatlarning shakllanishi	2
M6.	VI-XIII asrlarda mahalliy hokimliklarda yer-suv munosabatlari	2
M7.	O'tra asrlar Movarounnahr xo'jaligi, yer egaligi	2
M8.	Somoniyalar va Qoraxoniylar davrida yer-suv-munosabatlari	2
M9.	Chig'atoy ulusi davrida yer egaligi va qishloq xo'jaligi	2
M10.	Amir Temur va temiriyalar davrida yer egaligi munosabatlari	2
M11.	Xonliklarda yer va suv munosabatlarining umumiy holati	2

M12.	Chor Rossiyasi mustamlakaligi davrida agrar munosabatlar	2
M13.	XIX asrning 2-yarmi XX asr boshlarida Buxoro amirligida yer-suv munosabatlar	2
M14.	1925-1929-yillarda yer-suv islohotlar va uning oqibatlar	2
M15.	O'zbekistonda qishloq xo'jaligini yoppasiga kollektivlashtirish va uning oqibatlar	2
M16.	1950-1980-yillarda O'zbekistonda agrar munosabatlar	2
M17.	Mustaqillik yillarida agrar islohotlar	2
M18.	Mustaqil O'zbekistonda dehqon fermer xo'jaliklarining tashkil etilishi va rivojlanishi	2
Jami:		36

	Mashg'ulotlar shakli: seminar (S)	
M1.	O'zbekistonda dehqonchilik madaniyatining shakllanishi	2
M2.	Ibtidoy jamoa tuzumi davrida yer va suvning inson hayotidagi mohiyati	2
M3.	ishlab chiqaruvchi chorvachilik hamda dehqonchilikning yuzaga kelishi	2
M4.	Sug'orma o'troq dehqonchilikka o'tish	2
M5.	ilk o'rta asrlarda dehqonchilik vohalarining kengayishi. Yerga egalik qilish munosabatlarining shakllanishi	2
M6.	VI-XIII asrlarda mahalliy hokimliklarda yer-suv munosabatlar	2
M7.	O'rta asrlar Movarounnahr хўжалиги, ер эгаллиги	2
M8.	IX-XII asrlarda yer-suv munosabatlar	2
M9.	Chig'atoy ulusi davrida yer egaligi va qishloq xo'jaligi	2
M10.	Amir Temur va temiriyalar davrida yer egaligi munosabatlar	2
M11.	Xonliklarda yer va suv munosabatlarining umumiy holati	2
M12.	Chor Rossiyasi mustamlakaligi davrida agrar munosabatlar	2
M13.	XIX asrning 2-yarmi XX asr boshlarida Buxoro amirligida yer-suv munosabatlar	2
M14.	1925-1929-yillarda yer-suv islohotlar va uning oqibatlar	2
M15.	O'zbekistonda qishloq xo'jaligini yoppasiga kollektivlashtirish va uning oqibatlar	2
M16.	1950-1980-yillarda O'zbekistonda agrar munosabatlar	2
M17.	Mustaqillik yillarida agrar islohotlar	2
M18.	Mustaqil O'zbekistonda dehqon fermer xo'jaliklarining tashkil etilishi va rivojlanishi	2
Jami		36

	Mustaqil ta'lim (MT)	
1	Seminar mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarni bajarish.	48 soat
2	Mavzular bo'yicha tarixiy xaritalar tuzish	22 soat
3	Xorijiy manbalarni tarjima qilish	16 soat
4	Anjumanlarga tezis tayyorlash	14 soat
5	Berilgan mavzu bo'yicha kurs ishini bajarish	8 soat

	Asosiy adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T., "O'zbekiston", 2017.	
2.	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T., "O'zbekiston". 2017.	
3.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-imizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T., "O'zbekiston". 2017.	
4.	Mirziyoyev Sh. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017.	
5.	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. T.: O'zbekiston NMIU, 2017.	
6.	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: O'zbekiston NMIU, 2018.	
7.	Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. O'zbekiston NMIU, 2018. T.:	
8.	Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. T.: O'zbekiston NMIU, 2019.	
9.	Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. T.:	
	Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Abu Rayxon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tarlangan asarlar. 1-jild. -T.: «Fan», 1968.	
2.	Azamat Ziyov. O'zbek davlatchiligi tarixi: (Yeng qadimgi davrdan Rossiya bosqiniga qadar). -T.: «Sharq», 2001.	
3.	Asqarov A. "Eng qadimiy shahar". – T.: O'qituvchi. 1994.	
4.	Ahmedov B. O'zbekiston tarixi manbalari. (kadimgi zamon va o'rta asrlar). – T., 2001	
5.	Ahmedov B., Pugachenkova G., Mukminova R. Amir Temur T.: «Universitet», 1999.	
6.	Bobobekov H.N. Qo'qon tarixi. -T.: «Fan», 1996.	
7.	Bobur Z.M. Boburnoma. -T.: «Fan», 1960.	
8.	Buniyodov Z. Anushtegin Xorezmshohlar -T.: «G'afur G'ulom», 1998. (1097-1231) davlati.	
9.	Yo'ldoshev M.I. Xiva xonligida feodal yer egaligi va davlat tuzilishi. Toshkent. 1959	
10.	Murtazaeva R. va boshqalar. O'zbekiston tarixi. -T.: «Yangi asr avlodi», 2003.	
11.	Muhammadjonov A. O'zbekistonni qadimgi gidrotexnika inshootlari - T.: O'zbekiston 1997.	

12	Muhammadjonov A.R. Quyri Zarafshon vodiysining sug'oritilish tarixi (qadimgi davrdan to XX asr boshlarigacha). - T.: Fan 1972.
13	Sag'dullaev A.S. va boshqalar. O'zbekiston tarixi: davlat va jamiyat taraqqiyoti. I qism. - T.: «Akademiya», 2000.
14	Sag'dullaev A., Mavlonov U. O'zbekistonda davlat boshqaruvi tarixi. Toshkent: Akademiya, 2006.
15	Sag'dullaev A. Usmonov Q. O'zbekiston tarixi. - T.: «Iqtisod va moliya», 2006.
16	Sag'dullaev A. Qadimgi O'ra Osiyo tarixi. Toshkent: Universitet, 2004.
17	Temur tuzuklari. - T.: «G'afur G'ulom», 1991.
18	Tolstov S.P. Qadimgi Xorazm madaniyatini izlab. Toshkent, «Fan» nashriyoti, 1964, 429-bet
19	Shamsutdinov R., Karimov Sh. Vatani tarixi. K.1 / Mas'ul muxarrir: A. Sag'dullaev. - T.: «Sharq», 2010.
20	O'zbekiston yangi tarixi. I-kitob. Turkiston Chor Rossiyasi mustamlakachiligi davrida. - T.: «Sharq», 2000.
Axborot manbalari	
1.	www.ziyouz.uz.
2.	www.edu.uz.
3.	www.google.uz.
4.	www.gov.uz.

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho (90-100 ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish.
  - fandagi maznularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa,
  - fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lish.
  - fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish.
  - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olish.
  - konseptga puxta tayyorlangan bo'lish.
  - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajarib olish.
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lish.
  - fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lish.
  - tarixiy jarayonlarni sharhlay bilish.
- b) 4 baho (70-89 ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi maznularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
  - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lish.
  - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarib olish.
  - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olish.
  - fan bo'yicha konseptini puxta shakllantirgan bo'lish.

- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajarib olish.
  - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lish.
- v) 3 baho (60-69 ball) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lish.
  - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
  - bayon qilish ravon bo'limasa;
  - fan bo'yicha savollarga majmal va chalkash javoblar olinasa;
  - fan bo'yicha mah puxta shakllantirilmagan bo'lish.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho (0-59) bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorlanib ko'rilgan bo'lish.
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'limasa;
- fan bo'yicha manlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha mahda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lish.
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa.
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif (lar):	Qobulov E. – TISU Tarix fanlari kafedrasi professori, tarix fanlari doktori (DSc), professor
E-mail:	eshbolta@mail.ru
Tashkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Tarix fanlari kafedrasi Xoliyorov T.Ch. – Termiz muhandislik-agroxologiyalar universiteti "Ijtimoiy gumanitar fanlar" kafedrasi mudiri, tarix fanlari falsafa doktori (PhD).
Taqrizchilar:	Yangiboyeva D. – TerDU "O'zbekiston tarixi" kafedrasi dotsenti t.f.f.d (PhD)

Mazkur sillabus universitet Kengashining 2024 yil ___ avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Tarix fanlari kafedrasining 2024-yil ___ avgustdagi ___-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy baho beruvchisi
Fakultet dekani
Kafedra mudiri
Tuzuvchi

Z. Turayev
S. Bozorov
F. Yornatov
E. Qobulov

